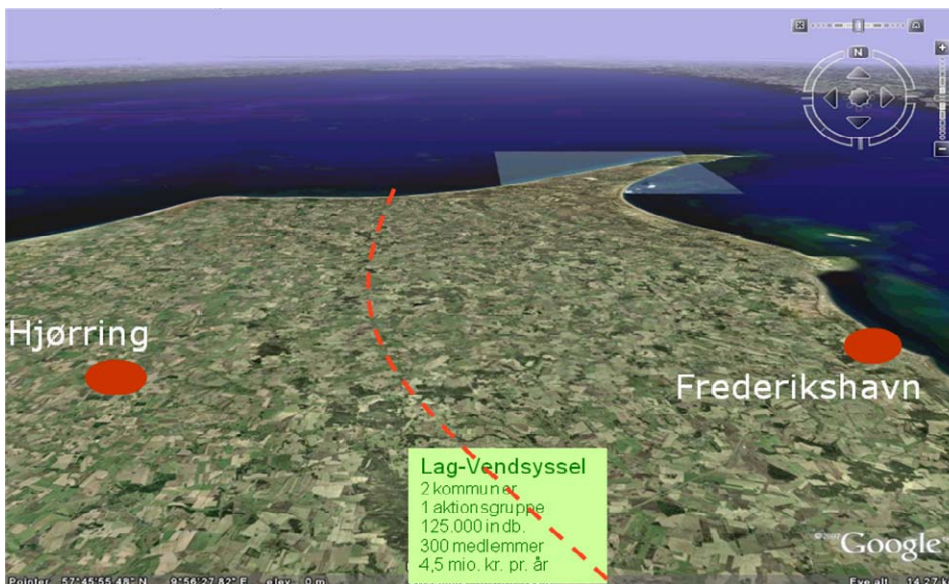

Sammanställning av besök i Danmark den 15-17 augusti 2010 av Leader Norra Skaraborg

Aktionsgruppen Vendsyssel
Geografi

Delar av Laggruppen för Leader Norra Skaraborg besökte Lag Vendsyssel på Jylland den 15-17 augusti 2010. Syftet med resan var att se hur man arbetar med Leader i Danmark, ta tillvara på deras erfarenheter och se om det finns möjlighet till ett utbyte framöver. Vi besökte ett antal projekt och hade även möte med delar av deras Laggrupp.

Deltagare på studieresan var: Rune Skogsberg, Bernt Breding, Björn Broberg, Charlotta Haskovec, Marita Lundqvist, Kjell Persson, Ulf Sandberg, Mikael Sellén och Maria Gustavsson. Flemming Trinsker, verksamhetsledare för Lag Vendsyssel, var vår guide under resan.

Fakta om Lag Vendsyssel

Lag Vendsyssel har norra Jylland som verksamhetsområde. Det är två kommuner som ingår i Leaderområdet och det omfattar 125 000 invånare. De har följande teman:

1. Natur- og Kulturarv

"Aktionsgruppen vil bidrage til at skabe oplevelser i landdistrikterne med udgangspunkt i Vendsyssels enestående natur og rige kulturarv."

2. Liv og gode rammer

"Aktionsgruppen vil aktivt støtte arbejdet - bl.a. gennem støtte til ildsjæle og aktiviteter i lokalsamfundene - at gøre det mere attraktivt såvel at bo i landdistrikterne, som at gæste landdistrikterne."

3. Erhverv og turisme

"Aktionsgruppen vil aktivt støtte mulighederne for at etablere, videreudvikle og drive virksomhed i landdistrikterne."

Projekt Tolne Skovpavillon, bygningsreovering som kulturarvsprojekt.

Syftet med projektet är att återskapa en 100 år gammal skogspaviljong till ett attraktivt kulturellt utflyktsmål med möjligheter till förtäring. Det är en förening med cirka 125 medlemmar som står bakom projektet. Dock äger föreningen inte byggnaden utan arrenderar den av Tovne Skogs Asp för 6000 DKK per år, arrendet löper på 20 år.

I två etapper har man reoverat och återställt byggnaden till sitt ursprungliga utseende. Även installation av toaletter och kök har ingått. Arbetet har utförts av elever på byggnadsutbildningar, då har man endast behövt betala för deras handledare och för material. En del arbete har också utförts ideellt av föreningens medlemmar.

När reoveringsprojektet är slutfört planerar föreningen att överlåta uthyrningen till en privat entreprenör. Just nu hyr föreningen ut lokalerna till andra föreningar och privatpersoner. Exempel på aktiviteter är MC-träffar, födelsedagsfester och föreningsmöten.

Pengarna från Leader har gått till investeringar. Arbetet har pågått under två Leaderperioder, föregående och nuvarande.

Reflektioner:

- Relativt omfattande insats, att restaurera kulturbyggnaderna och få liv i uthyrning och cateringsverksamhet- det känns stort! Verkar vara en hel del nostalgi i arbetet med.
- Mycket vacker omgivning.
- Tveksam om det kan bära sig affärsmässigt, men vi har ju begränsad kunskap om den lokala marknaden. Om det inte bär sig- vad blir det då?
- Tack vare att föreningen fick pengar från Leader blev fler finansiärer intresserade av att vara med och det blev även enklare att låna pengar på banken. Projektet fick ett antal månader på sig att ordna med resterande del av finansieringen. Om de inte hade lyckats hade inte heller Leaders pengar betalats ut.

www.tolne-skovpavillon.com

Projektudgift:	<u>2.100.000 kr.</u>
LAG-midler:	650.000 kr.
Kommunen	500.000 kr.
Erhvervslivet	50.000 kr.
Egenfinansiering	400.000 kr.
Real Dania	500.000 kr.

Projekt Købmandsbutikken i Astrup, lukningstruet dagligvarebutik.

Den gamla butiken var nerläggningshotad och har via projektet fått resurser till följande:

- Större butiksytta vilket gör att man kan ha ett större sortiment.
- Bli ombud för post, turistinformation mm
- En ingång anpassad för rörelsehindrade som underlättar för äldre och handikappade.

Initiativtagare till projektet var den lokala utvecklingsgruppen som vill ha en väl fungerande butik i sin by. Själva butiken ägs och drivs av en företagare, som köpte butiken i början av 2010. Den lokala utvecklingsgruppen sökte medel från Leader och detta togs sedan över av företagaren. Under våren/sommaren byggdes butiken om och man blev en Kwik Sparbutik.

Familjen SPAR (butikskedja) består av Kwik Spar, Spar och Eurospar. Skillnaden mellan de olika Sparprofilerna är antalet s.k. Guldprisvaror som följer prisnivån hos konkurrenterna Aldi och Fakta. Kwik Spar har 220 guldpriser, Spar har 320 och Euro Spar har 500. Sortimentet är framtaget av Spar centralt och man har i butiken utökat med alkohol och tobak, som köps från en annan grossist. Butiken är även ombud för Danska Spil som lämnar 6% i provision och tar en veckoavgift på 170 DKK. Man måste omsätta minst 5000 DKK per vecka för att få behålla sitt ombudskap. Butiken är inte apoteksombud pga. att man måste betala en årlig avgift på 400 DKK. Butiken har öppet alla dagar i veckan, vardagar 7.30-18.00 och helger 7.30-16.00, och sysselsätter två personer. Butiken var ny och fräsch och inbjöd till inköp. Under den korta tid vi var där besöktes den av åtminstone fem kunder som handlade. Att öppna kl. 7.30 varje dag kändes ambitiöst och kundvänligt.

Pengarna från Leader har främst använts till butiksinteriör och den nya ingången.

Reflektioner:

- När det gäller konkurrensfrågan så betraktades den inte av Lag Vendsyssel. Projektet störde inte marknadskonkurrensen eftersom det inte finns någon konkurrerande butik i byn. Alternativet hade varit att byn blivit utan butik. För bl.a. den äldre befolkningen hade det medfört stora olägenheter med jämförelsevis långa transporter till närliggande byar som i princip kräver egen bil.
- Angående Lag Vendsyssels beslut att bevilja pengar till inventarier hamnar också detta i ett annat ljus när man ser andelen egen finansiering som den egna företagaren bidrar med. I Danmark kräver man medfinansiering inte bara i tid utan även i rena pengar samt gärna fler medfinansierare. Detta borde bidra till att projektet övergår i en bestående verksamhet eftersom initiativtagaren tror på sin idé och jobbar hårt för den då man satsar egna medel på ett helt annat sätt än hos oss.
- Projektet ligger helt i linje med Lag Vendsyssels teman, att satsa på landsbygden samt att försöka få fler att bo där och behålla den befolkning man har.

Projektudgift:	664.000 kr.
LAG-midler:	225.000 kr.
Egne midler : 3	39.000 kr.
Egen arbejdskraft:	100.000 kr.

Projekt Vrå højskole, fotografiet som kunstart.

Vrå Højskole är motsvarande en Folkhögskola hos oss. Projektets syfte är att etablera ett centrum för fotografering i en f.d. ladugård som hör till skolan. Man vill bevara och sprida kunskap om gammal analog fototeknik och fotodokumentation. I projektet har man skapat ett museum samt tagit fram kurser mm som gör att det skapats tre nya arbetstillfällen. Man är ensam om att ha denna typ av verksamhet i hela Norden. Verksamheten samarbetar mycket med andra aktörer inom området. Pengarna från Leader har använts för att bygga om ladugården och till inventarier.

Reflektioner projektet:

- Bra att arbeta med olika konstarter – det främjar kreativitet och samarbete.
- Intressant att man tagit upp den gamla tekniken med fotografering och framkallning.

Reflektioner skolverksamheten:

- Imponerande verksamhet. Elever kom från hela världen och det är utvecklande för alla.
- Bra att man arbetade mycket med ordning och reda på skolan, t.ex. fick ingen börja ta mat förrän rektorn hade sagt var så goda.
- Vrå højskole har stor betydelse för Vråbygdens identitet.
- Bra att man även hade utbildningar med inriktning mot digital fotografering för media.

Projektudgift:	<u>892.000 kr.</u>
LAG-midler:	446.000 kr.
Egenfinansiering	446.000 kr.

Projekt Aktivitetsområdet "Den grønne oase" i Løkken

Projektet har skapat en samlingsplats med lekredskap, paviljong, grillplats mm i den lilla staden Løkken. Bakgrunden till projektet var att kommunen ville bygga bostäder på den illa skötta allmanningen mitt i staden. Det blev ett stort ideellt engagemang för att förhindra detta och idén om att göra området till en rekreationsplats dök upp. Kommunen gick med på detta och en förening som numera ansvarar för driften bildades. Via Leader fick man möjlighet att göra iordning platsen som nu är en samlingsplats för de boende såväl som turister. Man arrangerar t.ex. olika aktiviteter för barn på sommaren.

Projektet har lett till att gemenskapen i staden har stärkts och man har fått mindre problem med fylleri och annat hos ungdomar. Det är i ingen skadegörelse eftersom alla känner ett engagemang för området. Underhåll bekostas via medlemsavgifter till föreningen och intäkter från de aktiviteter som anordnas.

Pengarna från Leader har använts för att köpa in lekredskap, byggnadsmaterial och andra investeringar.

Reflektioner:

- Tydligt exempel på projekt som kommer "underifrån" och som har lett till ett stort engagemang och lyckat resultat och dessutom utan några egentliga protester.
- Imponerande att det finns ett så stort engagemang att man på sommaren erbjuder barn att vara på området, under överinseende av vuxna, så föräldrarna kan få lite fri tid och strosa på stan t.ex. –fantastiskt!
- Man kände av en stark bygemenskap då kvinnan som visade oss runt berättade att man "höll efter" ungdomar som uppehöll sig på platsen kvällstid. Man slog en lov runt området och påpekade för de ungdomar som var där att de var välkomna men man ville inte se någon vandalisering eller nedsräpning. Det låter som en romantisering att alla ser efter allas barn men det platsen var väldigt fin, inget klotter och inga brännmärken i bord eller liknande.
- Arbetet bygger på ideella krafter och eldsjälar och man funderar på hur länge det håller – vem tar över när de inte längre orkar?

Projektudgift:	<u>249.770 kr.</u>
LAG-midler	75.000 kr.
Kommunale midler:	114.770 kr.
Privat indsamlet:	20.000 kr.
Frivilligt arbejde	40.000 kr.

Projekt Rappellingcentret i Ørtoft, en landsby med kun 15 husstande

Det är en ideell förening med ca 12 medlemmar som driver "klättercentret". Man har byggt ett torn med klättervägg där man även kan rappelera (med hjälp av ett rep ta sig ner för en vägg). Man har även en klättervägg inomhus och andra aktiviteter. Sammanhållningen och utvecklingsandan i byn där centret ligger är extremt bra och var en faktor som gjorde att Lag valde att bevilja projektet.

Medlemmarna får utnyttja centret ett par kvällar i veckan utan kostnad, övriga som vill utnyttja aktiviteterna får betala 40 DKK per kväll. De finns alltid utbildade instruktörer på plats och man har öppet från april till november. Man tar emot företag, födelsedagskalas, möhippor och likande som får prova på de olika aktiviteterna. För dessa arrangemang tar man betalt 500 – 1000 DKK per timme, priset beror på antalet deltagare och hur många instruktörer som behöver vara på plats. Alla instruktörer arbetar ideellt och man har konstaterat att det är svårt att driva centret kommersiellt. Man har inga problem med skadegörelse eller med personer som olovligt brukar centret.

Pengarna från Leader har använts för att bygga klätterväggar och likande. Man har byggt upp centret i flera steg, de pengar som redovisas nedan hör till etapp två.

Projektudgift:	<u>274.250 kr.</u>
LAG-midler	100.000 kr.
Kommunale midler	100.000 kr.
Private indsamlinger	59.000 kr.
Frivilligt arbejde	15.000 kr.

Byvandring i Sæby, "Smagen af kunsthåndværk".

Projektet handlar om att skapa nätverk mellan lokala konsthantverkare och småskaliga livsmedelsproducenter. Syftet är att man ska känna till varandra, marknadsföra varandra och även ha gemensamma aktiviteter. Exempel på aktivitet som man genomfört är "byvandring med smak av konsthantverk" där man vissa kvällar haft smakprover av lokala matprodukter i konsthantverksbutiker, Projektet har gått så bra att man har valt att utvidga verksamhetsområdet till att omfatta hela Lag Vendsyssel.

Pengarna från Leader har använts till bl.a. marknadsföring.

Reflektioner:

- Detta projekt är det som är mest likt våra projekt. De har inte tidigare arbetat så mycket med nätverk och att koppla samman olika branscher för att få mer säljbara produkter.
- Bra idé att ha samarbete kring konst och mat. Bra att Turistbyrån var sammanhållande.
- En av framgångsfaktorerna är att nätverket är mycket lokalt och koncentrerat till verksamheterna i den centrala byn. Deltagarna känner varandra och har mycket nära kontakter med varandra.
- Man kunde ana att näringsidkarna inte tyckte att projektet gett så mycket. För många av gästerna på byvandringarna roffade bara åt sig av det som fanns.

Projektudgift:	<u>1.180.000 kr.</u>
LAG-midler	580.000 kr.
Statsmidler	475.000 kr.
Turistorganisationer	125.000 kr.

Möte med LAG-gruppen för Vendsyssel

På måndag kvällen träffade vi representanter från Laggruppen för Vendsyssel. Vi gjorde en presentation av vårt Leaderområde och därefter följde diskussion i mindre grupper kring några frågeställningar. Kvällen avslutades med gemensam middag.

Frågeställningar och diskussion

Vilken typ av projekt är lyckade, och varför?

- Projektledare med rätt kompetens, drivande och administrativt kunnig, är nyckeln till lyckade projekt.
- Att projektet är lokalt förankrat och har ett antal engagerade personer som driver det.

Vilken typ av projekt lyckas ej, och varför?

- Projekt där det enbart är en person som ska arbeta med det, exempel från Vendsyssel där medel har getts till en ensamföretagare.
- Projekt där utomstående intressen t.ex. en kommun, driver på och de ideella krafterna inte får vara med i processen.

Har Laggruppen mycket kontakt med projekten?

- Flemming (verksamhetsledaren) har all kontakt med projekten i Lag Vendsyssel. Man utser en kontaktperson från Lag till varje projekt men ofta blir det ändå Flemming som har all kontakt.
- Hos Leader Norra Skaraborg får alla som söker pengar presentera sitt projekt för Laggruppen innan de fattar beslut. Annars är det Maria (verksamhetsledaren) som har all kontakt med projekten.

Finns det något område där vi kan samarbeta?

- Några av våra projekt kan kanske ha utbyte av varandra, delge varandra erfarenheter och även i förlängningen även marknadsföra varandras verksamheter.
- Leader Norra Skaraborg arbetar med projekt riktat mot ungdomar och det kan vara intressant att ta del av de erfarenheterna.
- Projekt inom turism t.ex. cykling, ridning och kanoting.
- Projekt med lokala livsmedel.
- Projekt med konst och kultur.

Vill Lag Vendsyssel komma på besök till Leader Norra Skaraborg?

- Ja!

Övrigt som framkom om Lag Vendsyssel

- Bra att Lag är suveräna att fatta sina beslut, så länge de ryms inom strategin och regelverk. Det ger en helt annan tyngd och status än hos oss.
- Projekt som leder till nya arbetstillfällen är prioriterat.
- Man beviljar gärna rena investeringsprojekt.
- Man har möjlighet att ge medel till verksamhet hos enskilda företag. Man vill dock gärna att projektet har en lokal förankring, se t.ex. projektet om Köpmansbutiken i Astrup.

Leader Norra Skaraborg – Aktionsgruppen Vendsyssel

- Vendsyssel har ingen myndighet (motsvarande vår Länsstyrelse) som måste fatta formellt beslut för att Lags beslut ska bli giltigt.
- Man driver inga egna projekt men kan ibland initiera projekt hos andra aktörer.
- 75 % av ansökningarna som kommer till Laggruppen beviljas.
- Verksamhetsledaren ger ett förslag till Laggruppen om projektet ska beviljas eller ej samt förslag på vilket belopp som ska beviljas.
- De har svårt att hinna med att följa upp alla projekt och göra utvärderingar.

- Det är bra att projekten, efter Lag har fattat beslut, har några månader på sig att ordna resterande del av finansieringen. I och med att man fått pengar beviljat från Leader kan det göra att andra finansiärer blir mer intresserade av att vara med och lättare att få lån på banken.